

Тотем на мъдростта
Индиански послания

София, 2026

© Издателство „Изток-Запад“, 2026

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

© Огняна Иванова, съставителство и подредба, 2026

© Борис Стоилов, художник, 2026

ISBN 978-619-01-1733-9

Тотем на мъдростта

Послания на
северноамериканските индианци

Съставителство и подредба
Огняна Иванова

Съдържание

ЛЕГЕНДИ	7
<i>Как се появили индианците</i>	9
<i>Айкут и Йототоуи</i>	10
<i>Жената мечка</i>	11
<i>Дъхът на Глусконба</i>	13
<i>Как Нанабуш създал света</i>	15
<i>Летящата глава</i>	17
<i>Изгубените ловци</i>	18
<i>Жената кукумявка</i>	19
<i>Богът на бурята</i>	20
<i>Цветята звезди</i>	21
<i>Заекът и Слънцето</i>	24
<i>Умната костенурка</i>	25
<i>Небето пада</i>	25
<i>Плененият вятър</i>	26
<i>Ловецът и неговите крака</i>	26
<i>Господарката на Пламтящата земя</i>	28
<i>Внукът магьосник</i>	29
<i>Девојката, която обикнала звезда</i>	31
<i>Куцията воин и скелетът</i>	32
<i>Как вождът убил гърмящото чудовище</i>	34
<i>Конят на заека</i>	35
<i>Как индианците заживели над земята</i>	36
<i>Потопът</i>	37
<i>Гръмотевицата се жени</i>	37
<i>Как реката била спасена от муха</i>	38
<i>Жените призраци</i>	39
<i>Момичето и духът на бора</i>	40

<i>Жената, превърнала се в змия</i>	41
<i>Началото</i>	42
<i>Манабожо в търбуха на рибата</i>	43
<i>Как бил открит Горният свят</i>	45
<i>Завръщането на Снежния човек</i>	46
<i>Пътуване до Острова на душите</i>	48
<i>Танцът на мъртвите</i>	50
<i>Капан за сънища</i>	51
ПЕСНИ	53
НАПЪТСТВИЯ	69
МОЛИТВИ И БЛАГОСЛОВИ	79
ПОСЛАНИЯ НА МЪДРЕЦИТЕ	87

ΛΕΓΕΝΔΑ

Как се появили индианците

В началото имало само един звяр – койотът, и само една птица – орелът. Койотът и орелът направили земята, планините, дърветата и растенията.

Един ден койотът взел да дращи с нокти. Драшил ли драшил, докато не измъкнал земята от нищото. Ала тогава орелът взел да се оплаква, че по земята няма място, където да каца. За да му угоди, койотът направил хълмове, но те не се оказали толкова високи, колкото се искало на орела. Тогава орелът се заел да помага и драшил с нокти, докато не се появили огромни

зъбери. Когато прелетял над тях, перата му окапали. Големите пера се вкоренили и се превърнали в дървета, а малките станали на храсти и треви.

После се появила лисицата и двамата с койота създали човеците. Доволни били от работата си, само че накрая се скарали – не могли да постигнат съгласие дали да позволят на човеците да живеят вечно. Койотът казал:

– Ако искат да умират, нека умират!

А лисицата се възпротивила:

– Ако искат да се завръщат от смъртта, да се завръщат!

Обаче койотът имал по-голяма духовна сила, така че когато хората взели да умират, никога вече не оживявали.

Хубаво било на земята, само че всичко било сковано от свиреп студ. Затова койотът направил на човеците още едно голямо добро: отишъл далече на запад, на място, където горял огън, откраднал няколко въглена, скрил ги в ушите си, пренесъл ги у дома, високо в планината, и запалил там огън. Видели индианците дима, изкачили планината и взели от жарта, за да си напалят и те огън. Чак тогава, благодарение на койота, мръзнеците хора се стоплили.

Айкут и Йототоуи

Погрижил се койотът да създаде първия мъж и първата жена. Мъжът се казвал Айкут, а жената – Йототоуи. Живели в сговор, но след време жената се разболяла тежко и умряла. В ония времена нишинамите не изгаряли мъртъвците, затова мъжът изкопал гроб за Йототоуи близо до огъня. Помръкнала светлината в света за Айкут. Легнал си той до огъня и дълбоко заспал с едно-единствено желание: да умре, за да бъде заедно с Йототоуи.

Не щеш ли, чуло се боботене, духът на Йототоуи излязъл от земята и застанал до него. Мъжът се канел да заговори жена си, но тя му направила знак да мълчи, защото индианецът умира, ако говори на някой дух. Жената се отправила към мястото, където призраците се събирали, за да танцуват. Айкут тръгнал подире ѝ. Дълго време двамата вървели през потъналата в мрак земя, докато не стигнала до реката, разделяща Света на хората от Земята на духовете. През реката се минавало по мост, изплетен от тънко

въже – толкова малък и тесен, че сякаш бил направен за Паяка. Жената тръгнала по моста самичка, но мъжът ѝ протегнал ръце към нея и тя се върнала при него. После отново тръгнала по малкия мост. Айкут не можал да се сдържи, повикал я да се върне и така причинил собствената си смърт. А после двамата заедно тръгнали за Земята на духовете.

Жената мечка

Една девойка имала шестима по-големи братя, както и по-малки от нея братче и сестриче. Когато шестимата братя тръгнали по бойните пътеки, тя станала жена на една мечка гризли. Това никак не зарадвало нейните родители. Разяреният ѝ баща нападнал с приятели леговището на звяра и убил мечката. Когато жената узнала за смъртта на съпруга си, взела парче от кожата на мечката за амулет, така че да получава закрила. И по-неже съпругът ѝ притежавал магически умения, в една тъмна нощ самата

тя се превърнала в мечка гризли. Нападнала индианското село и погубила всички жители. Пожалила само Окинаи и Синопа – братчето и сестричето си. После отново си върнала човешкия вид и отишла в къщи при децата. Те обаче се страхували, защото била вечно недоволна. Решили, че сигурно замисля смъртта им и били непрекъснато нащрек.

В същия ден Синопа отишла на реката и тогава видяла шестимата си братя, които се връщали у дома. Разказала им за нещастиято, сполетяло селото им, и братята решили да се намесят. Заръчали на сестричето си да събере от бодливите кактуси, които растели край селото, и да ги разпръсне около типито на семейството, като остави само тясна пътечка за минаване. Посред нощ Окинаи и Синопа се измъкнали от типито. Жената Мечка чула, че излизат и хукнала подире им, но се набола на кактусите. Взела да реве от болка, превърнала се отново в гризли и нападнала шестимата си братя, които чакали наблизко. Окинаи обаче пуснал стрела и братята и сестричката му се отдалечили от мечката точно на разстоянието, изминато от стрелата.

Въпреки това Жената мечка взела да ги настига. Тогава Окинаи, който имал вълшебно перо, го размахал и подир братята и сестричката му изникнали гъсти храсти. Когато мечката отново се приближила, той размахал отново перото, извисило се огромно дърво и всички се покачили на него. Ала Жената мечка също се покатерила и смъкнала четирима от братята на земята. Тогава Окинаи отново пуснал стрела и в същия миг сестричката му се издигнала в небето. Пуснал още шест стрели и с всяка стрела един от шестимата братя се издигал в небето. Когато пуснал последната стрела, и той самият се издигнал във въздуха.

Осемте сирачета се превърнали в звезди*, разположени в небето така, както се били настанили на високото дърво. Звездицата отстрани е Синопа, а четирите скупчени най-отдолу звезди са братята, които смъкнала на земята Жената мечка.

* Съзвездieto Плеяди.